List 27. Tečaj LI.

NOVICE
gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 7. julija 1893.

Dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški.

Politiški oddelek.

Petdesetletnica „Novic“.

Dne 5. t. m. je minolo ravno petdeset let, od kar je izšla prva številka našega lista. Tedaj so bili vsi drugačni časi, nego pa sedaj. Naš slovenski jezik v boljših krogih ni imel nobene veljave, tiskovne svobode ni bilo. Slovenci tedaj niso imeli nobenega lista. Koncem pretečenega stoletja je Valentin Vodnik tri leta izdajal „Lublanske Novice“, ali so leta 1800. zaspale zaradi pomanjkanja naročnikov. Nekateri slovenski rodoljubi, ki so pa bili še redki, so pač čutili potrebo novega lista, ali kako ga ustanoviti? To je bilo tedaj težavno početje, ne le da se je bilo bati, da nov list ne dobi naročnikov, temveč vladni krogi so se tedaj bali vsacega političnega gibanja in vsled tega niso marali dovoliti nobenega lista, vsako knjigo, bodi še tako nedolžna, so pa pregledali strogi cenzorji. Proti slovenstvu ali slovanstvu so pa v tedanjih časih vladali še večji predsodki nego danes. Sploh jih je tedaj bilo jako veliko, ki so mislili, da ni dobro, če se ljudstvo bolj izobrazi, ker višja izobraženost le množi nezadovoljnost.

V tedanjih časih je poleg uradništva imelo največjo besedo plemstvo. Mi Slovenci pa nismo imeli svojega plemstva, zato pa tudi nismo nič veljali. Z žulji slovenskega oratarja pasli so se nemški, laški in madjarski plemiči, kateri so svoj vpliv porabljali le v potujčenje našega naroda. Tedanji prebivalci po naših mestih se tudi niso čutili za Slovence. Govorili so največ nemški in prezirali in mrzili kmeta. Tuji jeziki, šege in navade gospodovale so po mestih slovenskih. Trgovci in obrtniki, ki so se obogatili z novci slovenskega oratarja in težaka, so prezirali Slovence in svojim denarjem pospeševali tujstvo. Slovenskega prostaka sin, ki se je morda popel nekaj stopinj višje na lestvi socijalnih razmer, se je kmalu sramoval svojega rodu in svojega jezika, hotel je veljati za Nemca ali pa za Laha.

Jedino duhovščina se je nekaj bolj zanimala za slovenski materni jezik. Dovršivši študije povračala se je mej narod, kjer je mogla uspešno oznanjevati božjo besedo pač le v materinščini. Ker je bila vedno v zvezi z narodom, je naravno imela več srca zanj, nego drugi izobraženi stanovi. Tolažila ga je v težavnih časih. V sekovški škofiji pa tudi v tem oziru ni bilo vse najbolje. Duhovniki izobraževali so se nemški v Gradcu in je prišel v župnijo slovensko marsikak kaplan, ki se je še ondu moral učiti slovenščini.

Šol je tedaj bilo jako malo. Bile so največ le po mestih in so bile nemške ali pa nemško-slovenske. V poslednjih se je pa le toliko rabila slovenščina, da se je ž njeno pomočjo vtepala nemščina učencem v glavo. Po kmetih je le malo kdo znal čitati in ti, ki so znali, so se doma od koga naučili, ne pa v šoli. V nekaterih krajih je duhovščina poučevala ljudstvo v branji, tako je v nekem kraji na Primorskem učil kaplan otroke pod domačo lipo, ko poslopja za šolo niso imeli.

Sploh je pa v tedanjih časih prevladalo mišljenje, da je ali da mora biti Avstrija nemška država. Nemštvo se je na vso moč pospeševalo, in zlasti je v vseh uradih vladala izključno nemščina.

Take so bile razmere, ko so leta 1841. pod Sedlnickim Blaznik in nekateri drugovi poskusili osnovati slovenski list. Naprosili so v ta namen kmetijsko družbo in obrtno društvo, ali vsa prizadevanja bila so zaman. Iz nezaupanja višji krogi niso hoteli dovoliti izdaje novega lista. Še le s posredovanjem nadvojvode Ivana se je dalo dovoljenje dne 10. februvarija 1843. leta s pogojem, da bode Blaznik zalagal novi list in ga bode vrejevala „kmetijska družba“. Predno se pa izda prvi list, se pa mora še višji policiji na Dunaj poslati nadroben program in potem od vsake številke dva lista. Za cenzorja novemu listu se je odločil vladni svetnik Ivan Vesel. In dne 5. julija 1843. leta je potem mogel iziti prvi list „Novic“. Urednik je jim bil pokojni dr. Bleiweis, kateri je tedaj bil prišel z Dunaja in postal tajnik „Kmetijske Družbe“. Pomagalo mu je več gospodov. Zlasti je gosp. Malavačič preskrboval razne prevode. Novi list je podpiral tudi posebno sedanji monsignor gosp. Luka Jeran, kateri ima tudi veliko zaslug za razvoj slovenskega slovstva in narodne zavesti v tedanjih časih, in naša dolžnost je, da se ga hvaležno spominjamo ob petdesetletnici našega lista. V imenu štajarskih Slovencev je pa izhajanje novega lista pozdravil gospod Anton Krempel.

List se sprva ni pečal s politiko, temveč samo s kmetijskimi, obrtnijskimi in deloma tudi slovstvenimi zadevami, ali že izhajanja novega slovenskega lista je bil važen dogodek za slovenstvo. Reči smemo, da je z izhajanjem našega lista napočila nova doba za slovenstvo, pomen tega dogodka seveda vedo prav ceniti le tisti redki možje, ko so te čase preživeli in se spominjajo tedanjih razmer.

Ko so začele izhajati „Novice“, začel se je tudi probujati naš narod. Slovenska beseda si je začela delati pot v javnost, če tudi le počasi, ker hitrost tedaj ni bila varna, kajti strogo so pazili višji krogi na vsako gibanje. Posebno so omeniti trije dogodki, ki so jako pospešili slovensko zavest. Ob prihodu cesarja Ferdinanda v Ljubljano leta 1844. je pesnik Koseski v „Novicah“ priobčil znamenito pesem „Slovenija se poklanja cesarju Ferdinandu“, ki je vzbudila posebno mej mladino silno naudušenje. Ime Slovenec se je imenovalo v javnosti, in to je bilo veliko za tedanje čase. Kake razmere so bile, je vidno že iz tega, da so se „Novice“ same sprvega izogibale imena „Slovenec“ in so bolj pisale o Kranjcih in kranjščini. Ta ozir je bil potreben, ker se je bilo bati, da se sicer list zatre. Tukaj naj omenimo, da je Koseski s svojimi pesmimi mnogo pripomogel k prebujanju našega naroda. Naj se sodijo njegove pesmi kakor koli, ali bile so kakor nalašč za tedanji čas. Pri vseh pomankljivostih je bil Koseski popolnoma sin svojega časa. Tako kakor

je on pel, je bilo potrebno za tedanji čas, da se je zlasti mladina naudušila za domačo slovensko stvar. Od tod tudi prihaja, da je pokojni dr. Bleiweis tako visoko čislal pesnika Ivana Vesela Koseskega. On je bolje vedel, kakor kdo drugi, kaj je bil Koseski za probujenje našega naroda.

Dne 27. oktobra 1845. l. je slavil ljubljanski župan Hradecky svojo petindvajsetletnico. Franc Prešeren je zložil pesem v spomin tega dogodka in pri slavnosti, ki se je priredila je na prigovarjanje urednika našega lista dr. Lovro Toman, ki je tedaj bil še le v šesti šoli, nekaj slovenski govoril. Ta govor je na jedni strani vzbujal navdušenje, na drugi so pa zaradi te novotarije nevoljni zmajevali z glavami, nevoljni, ker so videli, kako se vzbuja narod slovenski, katerega so že bili prišteli mrtvim. V februvarju 1846. leta so se pa v ljubljanskem gledišči pele prvič štiri slovenske pesmi.

Našim čitateljem se zde taki dogodki morda neznatni, ali bili so velicega pomena za tedanje čase, ko je vse bilo nemško, bili so napovedovalci nove dobe, zarja nastopajočega novega dne.

Za „Novice“ so se zanimali tudi posebno dijaki in jih jako pridno čitali. Neki naroden profesor je poprosil za tri iztise za dijake višje gimnazije, kar se je seveda z veseljem dovolilo.

Tako je prišlo leto 1848. Odpravila se je cenzura, ki je tako tlačila časopisje. Prva številka „Novic“, ki je izšla brez cenzure, je bila okrašena z rudečim vencem. Dogodki tega leta so pripeljali, da so se „Novice“ začele pečati tudi s politiko. To je zahteval tedanji čas. Poučevale so svoje čitatelje o tem, kaj je ustava in kakošne pravice ima sedaj ljudstvo. Dajale so resne svete poslancem in če kateri ni prav delal, so ga tudi dobro prijele. Bile so sploh nepristranske. Gledale niso na osebo, ampak jedino na stvar. Svoj program izrazile so z besedami; „Močna samostalna Avstrija pod vladarstvam našiga dobriga ustavniga Cesarja, nedotakljivost naše katoliške vere, in varstvo naše narodnosti nam bojo tri zvezde, ktere nas bojo vodile v vsim našim djanji“.

Časi so se preminjali, nade, ki jih je obetalo leto 1848., se zlasti za nas Slovence niso izpolnile. Prišla je reakcija in čez več let smo zopet dobili ustavo, ali prikrojila se je Nemcem v prid. Mnogo hudih bojev je bilo, ali v vseh teh bojih so „Novice“ ostale zveste svojemu programu. Borile so se vedno za stvar, ne pa za osebe, ozirale se niso na noben stan, povedale so odkritosrčno in odločno vsakemu, kar je bilo treba.

Njih prvi urednik je šel v grob, ali „Novice“ se tudi po smrti njegovi trdno in nepremakljivo drže njegovih načel in navodil in se jih bodo držale vedno, dokler bodo izhajale, naj se vanje zaganjajo še tako nasprotniki od te ali one strani. Da je pot prava, katero jim je pokazal Bleiweis, potrjuje zgodovina minolega polstoletja. Naš narod sicer še ni dosegel vseh svojih pravic, ali hodeč po potu, katero so mu odkazale „Novice“ je tako napredoval, da so ga začeli poštevati drugi narodi in je njegov obstanek že precej zagotovljen. Ob petdesetletnici se „Novice“ lahko ozirajo ponosno okrog po Slovenskem, kajti lahko rekó, da je velik napredek in zavednost našega naroda v velikem delu njih delo.

Pozneje začeli so izhajati drugi listi, ki so prevzeli mnogo narodnega dela. Toda „Novice“ orale so ledino, vzgojile so drugim listom čitatelje. Zaslug za naš narod jim ob petdesetletnici nikdo odrekati ne more. Borile so se za narod v težavnih časih, vzgojile narodu slovenskemu velicih mož, ki so delali in še delajo zanj na različnih poljih. Mej svojimi sodelavci imele so najboljše sinove našega naroda. Vsak zgodovinar, ki se bode pečal bodi se s politično ali pa kulturno zgodovino Slovencev, bode se moral ozirati tudi na naš list in na to, kaj je storil za Slovence. Ponosno ozirajoč v preteklost in z zaupanjem v bodočnost, nastopajo danes „Novice“ drugo polstoletje, v katerem se hočejo nadalje boriti pod starim geslom:

Vse za vero, dom, cesarja.

V Ljubljani 5. julija 1893.

Dne 5. t. m. je preteklo 50 let, kar so „Novice“ v prvič zagledale beli dan. Minulo je s tem pol stoletja novejše slovenske zgodovine in lahko rečemo, važnejše dobe za naš narod ni bilo, kar so nehali srečni časi kralja Sama in kar se je k večnemu počitku ulegel sv. Metod; zakaj v tej dobi se je po tisočletnem spanji narod zopet probudil, ter vstaja in začenja novo narodno življenje.

Ali da bomo videli, smo-li v tem času kaj napredovali, ter kaj in koliko se nam je od tedaj na bolje obrnilo, bode primerno, ozreti se nazaj v preteklo polstoletno dobo in pogledati, kako je bilo ob nje začetku in kaj se je med tem spremenilo v kulturnem in narodnem oziru.

Kako je bilo tedaj na Slovenskem pred 50 leti? Poglejmo na socijalne razmere. Kmet je vzdihoval v fevdalnih okovih srednjega veka. Delal tlako in dajal desetino in druge davščine svojemu zemljiškemu gospodu, kateri je strogo iztirjaval te svoje pravice, drugač se pa za kmeta in njegovo blaginjo ni brigal. Pa tudi država ni mogla dosti skrbeti za kmeta, ker so bila na poti grajščinske pravice, katere so se skrbno varovale. Šol je bilo le malo in slabih in še te so v prvi vrsti služile le germanizaciji. Nič manj zanemarjena in zapuščena sta bila rokodelec in obrtnik. Tudi za ta dva se nihče ni dosti brigal. V tem, ko sta po drugih državah rokodelstvo in obrtnost napredovali, ostajalo je pri nas vse pri starem in ko je prišel čas, da se je bilo boriti s tujo konkurenco, ni bilo za to ne potrebnega kapitala, ne vednosti. In kako je bilo v političnem in narodnem oziru? Absolutizem, na vrhunci svoje moči, pritiskal je z vso silo in zadržaval vsako prosto gibanje in stroga cenzura je določevala, kaj se sme v knjigah in časnikih tiskati. Zlasti so bili pa tudi že tedaj Slavjani pod ojstrim policijskim nadzorstvom; zato se je tudi privoljenje, da so smele izhajati „Novice“, moglo še-le po posebni inter-

venciji blagodušnega nadvojvode Ivana, blaženega spomina, pridobiti. O narodnosti slovenski se pa tedaj še skoraj govoriti ni moglo. Kmet je trdno spal, da se mu o slovenstvu še sanjalo ni; ravno tako meščan in tržan; nasprotno, tako imenovani „purgerji“ so se ponašali s tem, če so znali malo nemško tolči in zaničevali druge, ki tega niso znali. Še skupnega imena Slovenci niso poznali; in koliko boja je bilo pozneje zavolj samega imena. Pisalo se je pa v treh različnih pisavah, v bohoričici, metelčici in dajnčici, vsako po svojem posebnem narečji, in kako malo je bilo takrat na slovenskem mož, ki so kolikor toliko znali pravilno pisati slovenski jezik. Sam dr. Janez Bleiweis kot urednik „Novic“ moral se je še le sproti učiti jezika, ker v tedanjih šolah od slovenščine ni bilo niti sledu. Tak je bil čas, take razmere, ko so začele izhajati „Novice“, tedaj edini list za vse Slovence, ki je le z veliko težavo dobil privoljenje izhajati, in bil potem vedno odvisen od samovolje ojstrega policijskega cenzorja. In kako skromen je bil ta list; v majhnem formatu štiri strani za celi teden; jezik okoren in nepomagljiv!

Ali glejmo, kako je zdaj čez 50 let! Kolika premenba!

Preobširno bi bilo, ko bi hoteli naštevati vse, kar se je od tedaj predrugačilo. Ne bomo omenjali prevažne pravice svobodnega tiska, ter koliko časnikov, listov in knjig zdaj pod nje varstvom izhaja leto za letom na Slovenskem; ne bomo govorili o pravici snovati družbe in društva, ter napravljati javne shode, ki omogočuje vsakemu stanu očitno braniti in pospešavati svoje koristi; niti drugih ustavnih pravic ne bomo omenjali; izpregovoriti pa hočemo o napredku našega jezika in ž njim naše slovenske narodnosti. Kako čudovito se je olikal v tem času in obogatil naš jezik in to proti kakim zaprekam! Nasprotovala mu je skoraj neprestano na vso moč državna birokracija; zatirali so ga tujci, preganjali in zasmehovali domači odpadniki in nevedneži. Vendar slovensko rodoljubje se ni dalo ostrašiti. Z lastno močjo, z neupogljivo srčnostjo je ono usposobilo svoj jezik za vse predmete javnega življenja in ga postavilo v eno vrsto z drugimi kulturnimi jeziki. Komaj bo najti v svetovni zgodovini enake primere, da bi bil tako majhen narod v tako kratkem času pri tacih težavah svoj jezik povzdignil do tolike stopinje izobraženja in veljave.

Ako se zdaj vprašamo, kako je prišlo do tako srečnega preobrata za našo narodnost, moramo priznati, da poleg božje milosti, ki je čula nad nami, dala je prvi in najmočnejši podvig svobodoljubna sapa, ki je zavejala po Evropi 1848. leta, sapa pravega liberalizma, ki je odpihala stanovske predpravice, oprostila kmeta fevdalnih spon in položila temelj državnemu absolutizmu.

Tisti, ki dandanašnji toliko zabavljajo liberalizmu in ga dolže vseh nadlog, ki tarejo današnji rod, pač ne vedo, kaj delajo; ne vedo, da nesrečnih vojskâ in velicih državnih dolgov, vladajočega militarizma in ne vselej srečnih trgovinskih pogodeb, ter vsled tega rastočih davčnih bremen in socijalnih stisk in slednjič nesrečnih narodnostnih prepirov ni kriv liberalizem, ampak ravno to, da se mogotci, ki imajo oblast v rokah, ne ravnajo po njegovih načelih, katera dajó vsakemu svoje; ampak delajo ravno nasprotno.

Druga moč, ki je dajala naši narodnosti rast in pomogla srečno odbijati sovražne napade, to je bila sloga med posvetnimi in duhovskimi rodoljubi, za katero so „Novice“ delale ves čas do današnjega dne in katere nam je danes ravno tako treba, kakor pred 50 leti, če hočemo ohraniti, kar smo si s težavami priborili, ter napredovaje doseči, kar nam še manjka.

Zato bi bilo na pravem mestu izpregovoriti resno besedo tistim, ki so jeli v novejšem času po nepotrebnem vero mešati v našo narodno borbo, ter s tem cepiti naše dušne in gmotne moči, ko bi se nadjali, da nas hoté poslušati. Žalibog, da se nam zdi, da je za zdaj vsak opomin v tem oziru zastonj.

Vendar bi pa svetovali tistim, ki z brezvercem pitajo vsacega narodnjaka, ki se ne vklanja brezpogojno njihovi volji, naj ne slikajo hudobca na steno. Zakaj nikdar ni vera v večji nevarnosti, kakor takrat, kedar se nje čuvaji ne ravnajo po nje naukih. Ti naj ne zabijo, kako ojstro zapoveduje Kristus spravo brata z bratom in s kako ojstro sodbo preti on vsakemu, ki žali svojega brata, če tudi le s tem, da mu pravi: raka.

Če tisti, ktere imenuje Kristus sol zemlje, ne čislajo njegovih zapovedij, kaj hočejo drugi? Sapienti sat!

Politični pregled.

Katoliški shod se je te dni vršil v Krakovem. Udeležili so se Poljaki in Rusini in je bil prav dobro obiskan.

Pernanentni odseki. — Odsek za davčno retormo in pa odsek za spremembo kazenskega zakona sta že končala svoja dela. Obrtni odsek pa zaslišuje še nadalje izvedence raznih obrtnih strok. Češki izvedenci so odgovarjali v češčini in je zaradi tega bila težava, ker v začetku tiste seje ni bilo nobenega češkega poslanca, da bi odseku tolmačil. Vsi so naglašali, da se obrt na Češkem poprej ne povzdigne, da se obnovi češko državno pravo. Po njih mnenji tudi obrtne stvari ne spadajo v državni, temveč v deželni zbor.

Shod konservativnih poslancev na Dunaji. — Nekateri konservativni poslanci so na Dunaji imeli posvetovanje, kako bi v bodoče postopali. Pri tem shodu se je kazala velika nezadovoljnost proti vladi, posebno proti učnemu ministru. Govorilo se je o opoziciji. Tega shoda sta se udeležila menda tudi dva slovenska poslanca. Tretji se pa ni baje povabil, kar gotovo ni odobravati, če je resnica. O naših narodnih pravicah se pri tem shodu tudi ni govorilo, temveč le bolj o verski odgoji v šoli. Sklepi tega shoda se jeseni predlože Hohenwartovemu klubu, in tedaj kaj več izvemo o njih.

Srednja stranka se snuje na Češkem. Kakor že vemo, ima grof Taaffe veliko veselje za srednje stranke. Sedaj baje hoče razcepiti češko veleposestvo. Iz jednega dela bi se napravila nova stranka, katera bi hodila bolj z levičarji, kakor hodi podobna stranka na Moravskem. Vodja novi stranki bi bil knez Windischgrätz, kateri je bil te dni imenovan tajnim svetnikom. Če se osnuje taka stranka, Čehi zgube večino v deželnem zboru in zanje nastopijo žalostni časi.

Narodna stranka na Moravskem. — V Brnu se je osnovalo deželno narodno društvo, katero bode vodilo politično gibanje narodne, to je staročeške stranke na Moravskem.

Pri tem shodu se je posebno naglašala škodljivost mladočeške razdirajoče politike. Dr. Fanderlik je dokazal, da je potrebno, da se obnovi prejšnja desnica. S tem se bi preprečila popolna zmaga levičarjev. Predsednikom novega društva so izvolili dr. Šroma

Narodno gibanje na Ogerskem. V kratkem bode več slovanskih in rumunskih shodov na Ogerskem. Ti shodi niso po volji ogerski vladi. Posebno se boji, da bi morda k kakemu slovaškemu shodu ne prišel kak Čeh Zaradi tega je pa zapretila, da bode vsak shod razpustila, k kateremu pride kak neogerski državljan

Nemčija. — Ožje volitve v državni zbor so končane. Kakor vlada računa, priborila si je za svojo vojaško predlogo večino. Ker pa vlada za svoje računa tudi Poljake in protisemite, o katerih se pa še ne ve, kam se bodo obrnili, ni še prav nič gotovega, kako izpade glasovanje o vojaški predlogi. — Dne 4. t m. je cesar otvoril državni zbor s prestolnim nagovorom, v katerem je povdarjal, da je razmerje mej Nemčijo in inozemstvom neskaljeno in prijateljsko. Nadalje prestolni govor naglaša potrebo, da se vsprejme vojaška predloga, s katero edino se more Nemčija povzdigniti v gospodarskem in političnem oziru.

Nemčija in Rusija. — Ruski carjevič mudi se zdaj v Londonu. Govori se, da se mu je nemški cesar nalašč ognil v Kiel, ko je ta potoval skozi Berolin Vzrok temu delajo Kalnokyjeve izjave v avstro-ogrski delegaciji glede odnošajev mej Avstrijo in Rusijo. Z druge strani se pa zopet zatrjuje, da nemški cesar niv edel za potovanje carjevičevo preko Berolina in sedaj se poroča, da se nemški cesar in carjevič gotovo snideta, ko se bode carjevič vračal iz Berolina.

Srbija. — Čuje se, da se nameravata Aleksander, kralj srbski in srbski pretendent princ Peter Karagjorgjevič sporazumeti. Vest ta ni dosti verojetna, ker je nasprotstvo mej Obrenoviči in Karagjorgjeviči preveliko in se poslednji gotovo ne odpovedo radi svojim namišljenim pravicam do srbskega prestola. — Srbska skupščina je začasno odnehala od zatožbe ministerstva Avakumovičevega. Radikalci boje se namreč nevspeha v tej zadevi, ker bi zatoženo ministerstvo po ustavi lahko samo odbralo sebi prijazne sodnike, ki bi jih najbrže zatožbe oprostili. Stvar se je za zdaj sicer začasno odložila, a sploh je dvomiti, da bi se še kedaj obravnavala.

Anglija. — Gladstone je uvidel, da posvetovanj, kakor se vrše v dolenji zbornici glede homerule, ne bo ne konca, ne kraja. Že do trideset sej je bilo in še le štirje paragrafi so rešeni. Predlagal je torej v zbornici resolucijo, po kateri smejo posvetovanja o homeruli trpeti najdalje do 27. julija t. l. Konservativci t. j. vladi nasprotna stranka se je tej resoluciji močno upirala, ki se je pa vkljub temu vsprejela z 31 glasovi večine. Zbornično predsedstvo imelo bo torej zdaj pravico posvetovanja požuriti in nepotrebne govore, ki so le zavlačevali razpravo, odkloniti. Ko bi 27. julija ne bi bili še vsi paragrafi homerule vsprejeti, bodo se o ostalih kar brez razprave glasovalo.

Francija. — Komaj se je malo polegla panamska afera, že so gotovi krogi poskrbeli za drugo umazano perilo, ki naj bi se pralo pred zbornico. Francoski list „Cocarde“ je minoli teden prinesel vest, da je iz pokladnice angleškega veleposlaništva ukradenih več važnih papirjev, katere imajo baje sedaj v rokah nekateri francoski poslanci. Iz teh papirjev je razvidno, da je več francoskih poslancev dobilo večje zneske od angleškega veleposlaništva, da so pospeševali politiko, ki je bila v korist Angliji. Francoski poslanci, ki so prišli v last teh papirjev so v namen, da uničijo svoje podkupljene tovariše, nesli te papirje k ministru vnanjih stvarij, toda ta jih ni hotel pogledati, češ, da on ne pogleda papirjev, ki so ukradeni pri veleposlaništvu prijateljske države. Stvar prišla je tudi v zbornici na vrsto. Millevoye je stavil o tej zadevi interpelacijo. Ker se pa vsebina pisem ne vjema povsem s fakti nastalo je po zbornici občno mnenje, da so pisma ponarejena Tudi minister vnanjih stvarij je zastopal to mnenje. V vsem zdelo se je pa večini zbornice nevarno razpravljati o tej kočljivi stvari, kajti škodovalo bi se lahko vnanji politiki Francoske. Preko interpelacije stopilo se je torej na dnevni red z veliko večino — Kakor se sedaj trdi so pisma zares ponarejena. Že sama neumna vsebina njihova jih izdaja za taka. Pisma ponaredil je neki Norton. Služboval je pri nekem angleškem veleposlaništvu, od česar pribaja, da so pisma pisana na papirji angleškega veleposlaništva Norton prodal je ta pisma Millevoyu in tovarišem za 35.000 frankov. Millevoye in tovariši so vsled svojega poraza, da se jim škandal ni posrečil, odložili svoje mandate in se nekateri popolnoma odtegnili političnemu življenju Norton, ki je pisma ponaredil in urednik Richard, ki je pisma prijavljal v „Cocarde“ izročila sta se sodišču — V dolenji zbornici angleški je parlamentarni tajnik Grey izjavil, da ni res, da bi bili pri angleškem veleposlaništvu ukradeni kaki papirji. Tu gre, rekel je, gotovo za kake ponaredbe.

Obrtnija.

Kako zidajo v Čikagu.

Znano je, kako naglo se je razvilo mesto Čikago in kako podjetni so njegovi prebivalci, ki ravno sedaj vabijo vesoljno zemljo na obisk svoje svetovne razstave. O gradenji tamošnjih novih hiš prinašajo listi v zadnjem času zanimive podatke, s katerimi hočemo nekoliko seznaniti naše čitatelje. V obližji svetovne razstave so v minolih mesecih postavili 279 hotelov za tujce s 33.945 sobami! Kakor gobe iz tal, tako rastejo hiše krog razstave. Da je pri taki naglici solidnost zidanja jako površna, si lahko vsak sam misli. Dve hiši sta se sesedli v teku 24 ur, ko so djali strehe nanje. Zidani sta bili na pilote, katere so zabili v zmrznjena tla; ko se je zemlja otajala, so polezli koli nejednakomerno v tla in ponosna palača se je zgrudila kot hiša iz kart. Druzega dne je bilo podvojeno število delavcev na mestu, ki so takoj odstranili razvaline in pričeli z novo hišo. Mnogo vplivnih oseb se je oglasilo v Čikagu, ki so trdili, da je večina novih hotelov isto tako slabo zidana, kakor porušena dva. Javno mnenje je imelo prav, kajti blizu omenjenih hotelov se je zgrudila palača „Plymonth-Hotel“ s tremi nadstropji in 165 sobami. Dan pozneje se je porušila lesena „Panorama“, visoka 16 metrov, ki je bila tudi skoro uže zgotovljena.

Bralec sedaj razvidi, kako daleč sega solidnost amerikanska, ako potujemo na svetovno razstavo v Čikago, je treba take slučaje imeti pred očmi in raje poiskati stare, pripoznane hotele, kakor te nove, sumljive proizvode čezmorske stavbinske umetnosti. Tudi glede ognja so omenjene stavbe v dokaj večji nevarnosti, kakor naši hoteli. Vse sestoji večinoma iz lesa in gipsa, s katerim zamažejo in zalijejo razpoke in špranje med lesom. Ako se v takem hotelu vname ogenj, gori v 10—15 minutah vsa zgradba, kakor bi jo s smolo polil. Velikanski predori, po katerih vozijo goste v razna nadstropja, privedejo ognju kakor mehovi ogromne množine zraka in ves

*

hotel žari kakor v plavži. Ko bi nastal ogenj v jednem poprej navedenih novih hotelov, si pač lahko mislimo, da bi malokateri potnik ušel svoji usodi. A to Amerikancev ne briga — kaj pomeni jeden ali drugi požar in na stotine njegovih žrtev? To je zanje tako, kakor če pade roj mušic v goreč plamen . . . .

Obrtnijske raznoterosti.

Kit za steklo in porcelan. Steklo in porcelan lahko skitamo z zmesjo iz tekočega lima in alabasterskega gipsa. Tekoč lim dobimo, če toliko kolinskega lima razstopimo v jesihovi kislini, kolikor se ga razstopiti more. Pri tem jesihovo tekočino nekoliko ogrejemo. Ko se ohladi, imamo tekoč lim. Ta tekoč lim je tudi sam dober kit posebno za stvari, ki so razlomljene na drobne kose.

Dobro hektografno barvo dobiš, če stopiš 100 *gr* gelatine, 175 kubičnih centimetrov vode, in prideneš ravno toliko glicerina in 50 *gr* kaolina (porcelanske prsti).

Pečatni vosek se napravi, če se vkupe stopi 120 gramov bledega šelaka, 18 gramov beneškega terpentina in 60 gramov angleškega cinobra, ali pa 60 gramov šelaka, 120 gramov smole, 45 gramov beneškega terpentina in 45 gramov kromovega rudečila.

Limov kit se napravi, ako se vzame 75 gramov žitnega žganja, 225 gramov vode, 150 gramov skroba in vse to zmeša, potem se pa razstopi 40 gramov lima v vreli vodi in pridene 40 gramov terpentina. To se mej vednim mešanjem pridene gori omenjeni mešanici.

Kit za peči. Vzemi kepo mastne ilovice in v njo vgneti polo sivega debelega pivnega popirja, katerega si poprej namočil v mleku To tako dolgo gneti, da so se popirna vlakna popolnoma spojila z ilovico Prideni sedaj še 20 gramov kuhinjske soli in 20 gramov prahu železnega vitriola in še nekaj mleka, da se vse bolje sprime. Ta kit ne poka in je trajen. Z njim lahko sam zamažeš peč. Naposled primešaj še jajčnega beljaka in krede, da dobiš belo testo. S tem se zamažejo kahle.

Da se čevlji ne premočijo razstopi parafina v benzinu in s tem dobro namaži čevlje s čopičem. Urbase je dosti, če jedenkrat s to razstopljino namažež, samo po podplatih in šiveh moraš večkrat mazati. Bencin se hitro shlapi. Parafin pa ostane v usnji in se torej ne premoči. Čez dolgo časa pač parafin tudi iz usnja izgine in tedaj je treba čevlje znova namazati.

Obledelo pisavo osvežiš, ako papir namočiš z nasičeno taninovo raztopljino in ga potem posušiš na veliki vročini.

Tla umivaj ne z milom, temveč z jednim delom uga. šenega apna in 3 deli peska. V to zmes pomakaj mokro krtačo. Tako umivanje tal je ceneje, pa vzame vso umazarijo in prežene celo mrčese. Nazadnje se tla umijejo z gorko vodo in postanejo lepo bela Če so v tleh mastne pege, naj se jeden dan, predno se umivajo, pokrijejo v gorki vodi namočeno ilovico.

Dobra voda za čiščenje obleke. Vzemi 4 žlice samijakovca, 4 žlice močnega vinskega cveta in 1 žlico soli in vse to zmešaj v kakem kozarci. To rabi z gobo ali cunjo. Mastne in oljnate pege se s to vodo izpravijo iz obleke. Smolnate in katranaste pege se morajo poprej omečiti s surovim maslom.

Železne izdelke plavo pobarvati. Svitlo železne izdelke položi v raztopino 140 gramov žveplenokislega natrija (unterschwefeligsaures Natron, v 1 litru vode in 35 gramov ocetnokislega svinčenega oksida (Essigsaures Bleioxyd) v 1 litru vode. Raztopine segrej, da začno vreti, potem dobe izdelki lepo modro barvo.

Kmetijstvo.

Petdesetletnica „Novic“ in naše kmetijstvo.

Leta 1843. je bilo velikega pomena za naše kmetijstvo. Začele so izhajati „Novice“, ki so poučevale naše kmetovalce o umnem kmetijstvu. Poprej pri nas ni nikdo vedel, kako kmetujejo drugod in kako se da na znanostni podlagi zboljšati kmetijstvo, več pridelati na isti kmetiji. Sin se je naučil kmetovati od očeta in tako se je kmetovalo vedno po starem. Za prejšnje čase je bilo to staro kmetovanje povoljno, ali novi čas je prinesel nove potrebe in tudi kmet mora napredovati, če hoče izhajati v premenjenih razmerah.

V teku petdesetih let so „Novice“ prinesle nebrojno večjih in malih spisov o kmetijstvu. Seznanjale so naš narod z zboljšanim kmetijstvu v napredujočih deželah. Vsak napredek v kmetijstvom so omenile. „Novicam“ se imajo torej mnogi Slovenci zahvaliti, da so si z umenejšim kmetijstvom zboljšali svoje blagostanje. Ni ga kmetijskega ali gospodarskega vprašanja, da bi „Novice“ se ne bile pečale ž njim. Prvič so priporočale pogozdovanje Krasa, ki sedaj tako lepo napreduje in obeta najlepše uspehe. O koliko so pisale o tej stvari, kako naj se pogozduje, kaka drevesa naj se sade. Gotovo je mnogo zahvaliti naš list, da se je prebivalstvo zavzelo za to stvar.

Ravno tako so po svoji moči pospeševale osuševanje ljubljanskega barja, katero se kakor je upati, kmalu začne. Spodbujale so naše kmetovalce k umni živinoreji in jim kazale, katera živinska plemena bi bila za naše kraje.

Poznavajoč važnost kredita za kmeta in obrtnika so že prva leta razkladale važnost denarnih zavodov zlasti hranilnic, ravno tako so tudi pozneje opozarjale naše prebivalstvo na posojilnice.

Pa ne le v listu samem, temveč tudi kot priloga „Novice“ priobčila marsikako kmetovalcem koristno knjigo. Omenimo naj le Matije Vrtovca „Vinorejo“ in „Kmetijsko kemijo“. Obe ti dve knjigi sta jako poučni in imata še dandanes veliko veljavo. Poslednja je seveda nekoliko zastarela, ker kemijska znanost tako hitro napreduje v sedanjem času.

Prvi urednik našega lista dr. Janez Bleiweis je tudi poleg uredništva „Novic“ spisal mnogo za kmetijstvo poučnih del, o katerih se spodobi, da jih danes omenjamo, ker so tudi te knjige v nekaki zvezi s Bleiweisovim delovanjem pri „Novicah“.

„Pratika“ je poprej prinašala le koledarsko snov, ali Bleiweis je pa osnoval „Veliko Pratiko,“ katera je pa prinašala tudi razne poučne sestavke, zlasti poučne za kmeta. „Velika Pratika“ se je kmalu ljudem priljubila in se je kmalu močno razširila po slovenskih pokrajinah. Poučni spisi v njej imeli so baš zaradi tega velik uspeh, ker so se tako razširili po vsem Slovenskem.

Leta 1843. je spisal „Bukve za kmeta“, v kateri poučuje kmete, kako naj kupujejo, rede, in opravljajo

konje, da bodo imeli kaj dobička od konjereje. Ta knjiga je rodila mnogo dobrega sadu in je marsikaterega slovenskega kmeta obvarovala škode.

Leta 1846. je izdal dr. Bleiweis svojo knjigo „Miloserčnost do žival“, to knjigo so dobili zastonj vsi naročniki „Novic“. V tej knjigi je Bleiweis pokazal svoje dobro srce. Bavarski vojvoda Maks kot pokrovitelj društva zoper trpinčenje živalij mu je poslal v priznanje te knjige bronasto svetinjo.

Leta 1851. je izdal dr. Bleiweis dve za kmeta važni knjigi, v prvi je razkladal, kako se podkavajo konji, da ostane kopito zdravo, v drugi je pa razkladal, kako se murve sade, sviloprejkam streže in svila prideluje.

Z dr. Strupijem sta izdajala obširno knjigo o živinozdravstvu, v kateri je je dr. Bleiweis spisal dober poduk, kako je ravnati pri porodih živine. Leta 1871. je pa pokojni dr. Bleiweis poklonil Slovencem knjigo o umni živinoreji, katera je bila v veliko korist našim kmetom.

Kakor so minolih petdeset let „Novice“ in njih uredniki in sotrudniki posebno trudili za povzdigo blagostanja kmetijstva, tako bodo tudi v bodoče, ker kmet je tisti steber, na katerem stoji vsa bodočnost našega naroda in da se ohrani ta steber je dolžnost skrbeti vseh slovenskih rodoljubov. Iz kmetskega stanu so prihajali možje, kateri so vzdramili naš narod in za to so „Novice“ pa ob svoji petdesetletnici posebno ponosne na to, ker so storile za kmeta.

Kmetijske raznoterosti.

Jara pšenica dobra varhinja za deteljo. Deteljo je bolje sejati v jaro pšenico nego ječmen, ker tako rada ne poleže. Če ječmen poleže, to jako škoduje detelji, ki je v njem posejana Jara pšenica naj se zgodaj seje in je dobro, če se ji malo pognoji s čilskim solitrom.

Striženje mlade živine. Telet se loti večkrat merčes in vsled tega ostanejo suha in mršava, naj jim še tako dobro pokladamo. Skušnje uče, da je najbolje, če se taka teleta ostrižejo, da se jim mrčes tako ne redi. Potem se teleta kmalu opomorejo.

Rezeda se seje pomladi v aprilu. Vspeva jako dobro v vsaki zemlji, najboljše pa v vlažni, če le ni preveč senčnata. Če se odrežejo odcvetela stebla, rastlina na novo poganja in se s tem cvetni čas podaljša.

— **Zatiranje hroščev z bacili.** Mi smo že v našem listu omenili, so se poskusi s preganjanjem kebrov z bacili dobro obnesli. Danes moramo omeniti, da se bacili dobe pri tvrdki Leirno in Foester, na Dunaji IV. Waaggasse 5.

— **Gnjiloba korenin vinskih trt.** Na Francoskem se opaža nova bolezen, trtam posebno američanskim korenine močno gnjijejo. Sodi se, da je tej prikazni kriva neka gljivica, katera posebno dobro uspeva v vlažnih tleh. V suhih se pa gnjiloba ne širi. Zato je treba gledati, da se tla po vinogradih, z odvajanjem vode osuše. Najbolj se ta gnjiloba prikazuje v vinogradih, ki so se zasadili, kjer je bil poprej gozd. Pod drevjem je mnogo vlage, katere se je v mnogih letih navzela zemlja, posebno ker je segnjilo listje, in oviralo izpuhtenje vodne pare. Ako se hoče zasaditi vinograd, kjer je bil popred gozd, naj se zemlja globoko prekoplje in zrahlja in pusti vsaj jedno leto ležati, predno se trte zade. Ko se je tako zemlja že osušila in jo je prešinil zrak, naj se začne z zasajanjem vinograda.

Poučni in zabavni del.

Dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški, prvi urednik „Novic“.

Spodobi se, da se danes, ko je minolo petdeset let, kar izhaja naš list, spominjamo njih prvega urednika dr. Janeza Bleiweisa, viteza Trsteniškega. Rojen je bil dne 19. nov. 1808. l. v Kranji. Oče njegov je bil kmetskega rodu iz Trstenika ob kranjsko-koroški meji. V mladih letih se je pa bil preselil v Kranj, kjer je s trgovino si pridobil obilno imetje. Imel je pet sinov in jedno hčer, izmej katerih je pa bil Janez najstarši.

V začetno šolo je hodil Janez Bleiweis v Kranji, gimnazijo je pa dovršil v Ljubljani. Po dovršeni srednji šoli šel se je učit zdravilstva na Dunaj in je dne 6. oktobra 1832. bil na dunajski visoki šoli proglašen za doktorja vsega zdravilstva. Bleiweis se pa še ni povrnil v domovino, temveč je dobil državno ustanovo, da se je učil živinozdravstva. Po dovršenih teh študijah je pa bil jednajst let pomočni učitelj na živinozdravniški šoli na Dunaji. V tem času se je ondu oženil z gospodično Karolino Fellnerjevo.

Na Dunaju je dr. Bleiweis spisal dve učeni knjigi, v prvi opisuje v latinščini pijavke in njih rabo v zdravilstvu, v drugi pa, kako se ozdravljajo konji. Ti dve knjigi sta mu kmalu pridobili slavno ime v učenjaških krogih.

Leta 1843 ga je poklicala vlada v Ljubljano za profesorja na zdravniški šoli in c. kr. kmetijska družba kranjska ga je izvolila za svojega tajnika. Tedaj je tudi začel vrejevati „Novice“. To delo pa ni bilo lahko. Jezik slovenski je tedaj bil še okoren in večkrat je pokojni Bleiweis moral dolgo premišljevati, kako bi se izrazil. Imel je pa urednik še mnogo druzih težav. Ker so „Novice“ gojile tudi slovansko vzajemnost, so ga leta 1849. novomeški nemškutarji očrnili pri nadvojvodi Ivanu in c. kr. kmetijski družbi, da dela za Ruse. Ker je pa bil nadvojvoda pameten mož, se za to obrekovanje ni zmenil, temveč je malo pozneje pri svojem prihodu v Ljubljano javno pokazal, da spoštuje moža, ki dela za izobraženost svojega naroda in povzdigo maternega jezika.

Ko so v zaprli zdravniško šolo v Ljubljani, so l. 1850. dr. Bleiweisu ponudili dobro, plačano, mesto deželnega živinozdravnika na Češkem, a ga ni sprejel, ker ni maral zapustiti domovine svoje in prenehati s svojem delovanjem za svoj narod. Na to mu vlada podeli naslov c. kr. profesorja in ga imenuje za člana deželne zdravstvene komisije, v kateri je pridno deloval do 1870. leta, ko se je razpustila ta komisija. Nekaj časa je dr. Bleiweis opravljal tudi službo deželnega zdravniškegu svetovalca, katero službo je opravljal tako izvrstno, da je dobil več pohvalnih dekretov za svoje vzgledno delovanje.

Leta 1870. ga je bilo poljedelsko ministerstvo poklicalo v stalno komisijo za konjerejo. Leta 1856. je bil

imenovan za c. kr. deželnega zdravnika, katero službo je opravljal do 1873. leta, ko je bil umirovljen.

Dr. Bleiweis je tudi marljivo opravljal druge posle. Po njegovem prizadevanji je bila c. kr. kmetijska družba osnovala v Ljubljani leta 1850. kovaško in živinozdravniško šolo, kateri je bil dr. Bleiweis brezplačno vodja do svoje smrti.

Politično delovanje dr. Bleiweisa se začenja leta 1848. Tega leta je bil voljen v mestni zbor ljubljanski, ter je ostal mestni odbornik do 1868. leta. Zaradi marljivega delovanja v mestnem zboru ga je ta zbor leta 1867. izvolil za častnega meščana ljubljanskega.

Leta 1848. je dr. Bleiweis bil poklican tudi v pomnoženi zbor stanov kranjskih, ki je takrat nekako nadomestoval deželni zbor. Ko so deželni stanovi poslali na Dunaj deputacijo, da izrazi presvetlemu cesarju udanost dežele Kranjske, je bil tudi dr. Bleiweis v tej deputaciji. Na cesarskem dvoru je odposlance kranjskih deželnih stanov vsprejel nadvojvoda Ivan. Bleiweis mu je pri tej priliki odkritosrčno razodel, da Slovenci žele biti zjedinjeni v jedno kronovino. Nadvojvoda se ni kazal ravno nasprotnega tej ideji, katero goji dandanes vsako pošteno slovensko srce.

Pravo politično delovanje dr. Bleiweisa se pa začenja še le z letom 1860., ko smo v Avstriji dobili ustavo. Pri prvih volitvah leta 1861. je bil voljen v treh krajih v deželni zbor in odločil se je sam potem za mandat jubljanske okolice, kateri okraj je zastopal do smrti svoje. Voljen je bil seveda tudi v deželni odbor in je nekaj časa bil celo namestnik deželnemu glavarju.

Preobširno bi bilo. ko bi hoteli natančno opisavati politično delovanje dr. Janeza Bleiweisa, kajti raztezalo se je na vse strani. Bil je najodličnejši zagovornik vsega napredka v našem narodnem gospodarstvu. Kadar je šlo za povzdigo kmetijstva in obrtništva se je on vselej oglasil. Poslušal in odobraval je v tacih slučajih zbor njegove dobro premišljene nasvete. Posebno veliko je dr. Bleiweis govoril proti pomnoževanju davkov in je vedno zagovarjal varčno gospodarstvo pri deželi. Mnogo je storil za zboljšanje občnega zdravilstva. Po njegovem prizadevanju se je povečala deželna bolnica in zgradila blaznica na Studenci. Posebno odločno je pa dr. Bleiweis v deželnem zboru branil narodne pravice in je v tacih stvareh navadno bil poročevalec. V tem oziru je pa dr. Bleiweis bil tako odločen, kakor nobeden drug. Pravice svojega naroda branil je proti vsakemu, in se ni oziral na to, kdo da je nasprotnik njegov.

Dr. Bleiweis pa ni samo urejeval izvrstnih „Novic“, temveč je tudi drugače deloval na slovenskem slovstvenem polji.

Leta 1849. je dal na svetlo „Letopis slovenskega društva na Kranjskem“, kateri obsega poleg društvenih stvarij še nekaj zanimivih spisov. Ko se je slovenščina vvedla na gimnaziji, je dr. Bleiweis prvi sestavil berila za spodnjo gimnazijo. Od 1852. do 1856. leta je izdajal „Koledarček slovenski“, ki je bil podoben koledarčku družbe sv. Mohorja. Ta koledar je poleg koledarskega gradiva obsegal životopise slovenskih pisateljev, pesmi in povesti.

Ko se je leta 1860. začela politična borba, je dr. Bleiweis spisal knjižico „Slovenski jezik pa Kranjska špraha“, v poduk tacim ljudem, ki so trdili, da je slovenščina novoskovan jezik. Tudi za slovensko gledišče je skrbel dr. Bleiweis. Dal je na svetlo več slovenskih iger. Slovensko Matico je dr. Bleiweis od njenega začetka do svoje smrti podpiral. Bil je njen neutrudni odbornik, več let celo nje predsednik. V Letopisu je priobčil več svojih spisov. Nekaj let je tudi uredoval Letopis.

Tudi imamo dr. Bleiweisu zahvaliti, da so „Novice“ v svojih dokladah slovenski narod oveselile z marsikako slovensko knjigo.

Za svoje neumorno delovanje je dr. Bleiweis dobil več odlikovanj. Že leta 1861. mu je Davorin Trstenjak v imenu štajarskih Slovencev poklonil srebrno majoliko. Leta 1863. ob dvajsetletnici „Novic“ so mu domoljubni Slovenci poklonili srbrni tintnik in zlato pero. Kmetijska družba mu je 1875. leta poklonila srebrni kozarec. Avstrijski cesar ga je odlikoval najprej z viteškim redom Frana Jožefa, leta 1881. pa z redom železne krone III. vrste, s katerim je združeno plemstvo. In še tisto leto je bil povišan v viteza s pridevkom „Trsteniški“. Ruski car Aleksander II. ga je odlikoval z redom sv. Vladimira. Bavarski vojvoda Makso ga je odlikoval z bronasto svetinjo in moskovsko vseučilišče s srebrno svetinjo. Jugoslovanska akademija ga je bila izvolila za svojega pravega člana. Učeno društvo v Belemgradu, Slovaška Matica, Učiteljska beseda v Pragi, Dalmatinska Matica, Hrvatska Matica, sv. Jeronima društvo, Društvo kranjskih zdravnikov in še več drugih društev ga je imenovalo za svojega častnega člana. Blizu 150 občin imenovalo ga je ob sedemdesetletnici za častnega občana. Mesto Kranj in Črnomelj sta ga bili imenovali za častnega meščana. Da so imenovale slovenske čitalnice za častnega člana še skoro omenjati ni treba.

Kako je bil spoštovan, je pokazala njegova sedemdesetletnica dne 18. in 19. novembra 1878. leta. Zbrali so se bili sinovi iz vseh slovenskih pokrajin, da počaste očeta Slovencev. Dne 18. novembra je bila velikanska bakljada, kakoršne poprej Ljubljana še ni videla. Svetilo je do 500 mož vseh stanov. Drugi dan so se zbrale v čitalnici mnogoštevilne deputacije iz vseh krajev Slovenije, da naznanijo slavljencu, da je imenovan za častnega meščana, občana ali člana. K tej slavnosti so prišli ne le Slovenci, temveč tudi mnogo Hrvatov. Opoldne je bila velikanska pojedina, katere se je udeležilo nad 200 omikanih mož, pri kateri so z različnimi napitnicami in zdravnicami proslavljali slavljenca. Zvečer so slovenske gospe in gospodične napravile slavnostno besedo in izročile slavljencu lavorov venec iz čistega srebra, na katerega listih so bila vrezana imena tistih gospej in gospodičen, ki so poklonile ta venec. K tej slavnosti je došlo nad 500 telegramov iz raznih slovanskih pokrajin.

Dne 29. novembra 1881. leta je dr. Bleiweis po mnogoletnem trudapolnem delovanji za narod slovenski izdihnil svojo dušo. Novica o smrti njegovi je vzbudila občno žalost po vsem Slovenskem. Pogreb njega je bil velikansk, da Ljubljana še tacega ni videla Zbrali so se domoljubi iz vseh slovenskih pokrajin, da skažejo poslednjo čast probujitelju naroda slovenskega.

Petdesetletnica našega književnega preporoda.

Slovensko slovstvo je pred petdesetimi leti bila še malo razvito. Prikazovali so se posamični pisatelji, ali manjkalo jim je skupnega ognjišča. Slovenska knjiga je bila torej jako redka. Razvoj našega slovstva je pa ovirala tudi mnogo tako imenovena abecedna vojska, ki se je bila z nenavadno ojstrostjo in je marsikomu vzela veselje do pisateljevanja.

V takem času začele so izhajati „Novice“, ki so hitro postale neko središče slovenskim pisateljem. Okrog njih zbrali so se pisatelji iz vseh pokrajin. „Novice“ so pripomogle, da so se poprej neznani pisatelji slovenski začeli bolje spoznavati. Urednik ni gledal na stan pisateljev, temveč vsprejel je od vsacega, če mu je le spis ugajal in ravno s tem si je pridobil in vzgojil mnogo mladih slovenskih pisateljev. Zato pa lahko rečemo, da se je z začetkom „Novic“ zvršil nekak preporod v našem slovstvu Skoro vsi boljši pisatelji Slovenski minolega polstoletja pisali so za naš list, le iz poslednjega desetletja jih je nekaj, kateri niso delali za „Novice“, ko je že slovensko slovstvo in časnikarstvo tako močno razvito, da se more jeden sodelovati povsod.

V minolih petdeset letih se je nagromadilo v našem listu toliko temeljito pisanih znanstvenih pa tudi leposlovnih sestavkov, da moremo reči, da dobro ne pozna slovenskega slovstva, kjer ne pozna „Novic“. Z „Novicami“ se je razvijalo slovensko slovstvo in pa slovenski jezik.

Slovenski jezik je bil pred petdesetimi leti jako okoren in dr. Bleiweis je imel mnogo truda z jezikom pri vrejevanju. Še dopovedati se ne da, koliko truda je bilo, tedaj se o tem ali onem jasno izraziti. „Novice“ so pa polagoma opilile jezik in dale mu stalnih oblik.

Pred izhajanjem „Novic“ ni bilo nobenega slovenskega književnega jezika, temveč vsak jo je pisal po svoje, to štajersko, oni koroško, tretji gorenjsko, četrti ribniško narečje in tako dalje. Slovenske knjige zatorej tudi niso bile vsem razumljive. Tudi „Novice“ jemale so sprvega spise v vseh narečjih, ali polagoma se je pa jel v njih razvijati neki skupen slovenski jezik, ki je bil skoro jednako blizu vsem narečjem, in katerega so vsi umevali. Polagoma je jezik dobival stalnejšo in lepšo obliko. Vse to se je godilo polagoma in tako, da kacih skokov nikjer ne opaziš. Koliko zaslug si je s tem pridobil naš list, se ne da dosti izreči. Ustvaril si je tako nekako trdno podlago slovenskem pisateljevanju.

Nadalje je omeniti, da so „Novice“ vvedle sedaj navadni pravopis, ki se odlikuje po svoji priprostosti. Z novim pravopisom smo se približali na jedni strani Hrvatom, na drugi pa Čehom, ki tudi pišejo s tem pravopisom. „Novice“ pa niso na mah vsprejele tega pravopisa. Polagoma so ga vvajale. Vedno več je bilo sestavkov novem pravopisu, tako da je v četrtem letniku bohoričica že popolnoma zginila. S tem da so vvajale nov pravopis, so pa „Novice“ imele prestati mnogo težav. Za nasprotnika so imele mej druzim tudi mogočnega Kopitarja, ki jim je pisal na posebno laskavo pismo zaradi tega. Vse to pa ni ostrašilo dr. Bleiweisa, temveč je šel dalje po svoji poti. Srečno je premagal vse težave in stari pravopis je bil kmalu odpravljen in pozabljen.

„Novice“ so s tem, da so razširjevale veselje do branja in utemeljile jednotni slovenski jezik naredile podlago za vsako vspešno bodoče slovstveno podjetje. „Novicam“ se imajo zahvaliti mnogo sedanji listi pa naša književna društva, da tako dobro vspevajo. Da ni bilo „Novic“ ali da niso bile v rokah tako prebrisanega moža, bi naše slovstvo gotovo tako ne bilo napredovalo.

Več težav je bilo z našim jezikom, kakor smo že omenili. Mej drugim se je „Novicam“ bilo boriti tudi proti tako imenovanemu ilirizmu. Naš list je vedno zagovarjal vzajemnost z drugimi Slovani, ali vendar ni odobraval popolnega spojenja s Hrvati v jeziku, kakor so to želeli o svojem času pri nas jako mnogi. Mi ne trdimo, da Ilirci niso imeli dobrih namenov, ali vrednik „Novic“ je bil preveč prebrisan mož, da bi ne bil spoznal vseh težav z ilirizmom. Da se je začel vvajati polhrvatski jezik, bi se velik del Slovencev bil popolnoma odtujil našemu domačemu prizadevanju. Tako slovstvo bi se mu ne bilo zdelo domače in ne bil bi se brigal zanj. Pomisliti je namreč treba, da je tedaj že bil sploh boj za slovenske čitatelje in jih ni šlo s hitrimi novotarijami odganjati od slovenske knjige in jih tako pripravljati za ponemčenje. S popolnoma zanesljivostjo lahko rečemo, da so „Novice“ mnogo Slovencev otele ponemčenju s tem, da niso lahkomišljeno sprejele ilirstva, za katero so se pač navduševali nekateri slovstveniki ali nikakor ni prijalo prav duhu našega naroda. Pač pa so „Novice“ s tem, da so zvesto poročale o napredku drugih Slovanov povzdigovale slovansko zavest, vzbujale zlasti mej razumništvom zanimanje za druga slovanska slovstva. Pripravila so s tem marsikakega slovenskega pisatelja, da se je jel zanimati za tuja slovstva in to je vplivalo, da je tudi naše slovensko slovstvo dobilo bolj občnoslovanski značaj. Občno se lahko reče, da nobeden slovanski narod se tako ne zanima za druge slovanske narode, kakor baš slovenski in nemalo zaslugo zato imajo „Novice“. „Novice“ imajo torej silno veliko zaslug za duševni razvoj naroda slovenskega in spodobi se, da se slovenski rodoljubi danes ob petdesetletnici „Novic“, petdesetletnici slovenskega književnega preporoda spominjajo njih neumornega delovanja.

Poučni in zabavni drobiž.

Občno društvo nemških učiteljic je v začetku minolega mesca imelo svoj občni zbor v Blankenburgu. Zbora se je udeležilo nekaj nad 200 učiteljic. To društvo ima po vsej Nemčiji 32 podružnic in 5556 članov. Zbor je sklenil naprositi učno ministerstvo prusko, da bi se za nadzorstvo pouka ročnih del nastavile strokovne učiteljice.

Shod kriminalistov. V Parizu zboruje letos 4. zbor mejnarodnega društva kriminalistov. Sešli se bodo veščaki v kazenskih stvareh iz vseh evropskih držav.

Faustova razstava. Zanimiva razstava bode od julija do septembra v Frankobrodu. Razstavljene bodo razne stvari, ki se tičejo Fausta. Tu bodo razstavljene razne pripovedke, podobe, raznovrstni manuskripti, kritike in sploh vse mogoče stvari, ki se kaj tičejo Fausta. Za slovstvenike posebno nemške bo ta razstava velike važnosti.

Častni narodni dan v Čikagu. Vodstvo razstave je odločilo, da se vsakemu narodu, ki je zastopan na razstavi odloči jeden časten dan. Za Nemce je bil tak dan dne 15. junija. Priredile so se Nemcem v čast razne slavnostij

Kandidatje za francosko akademijo. Generalna tajnika lige za osvobojenje žensk v Parizu Astie'de Valsagre se misli poganjati za članstvo francoske akademije znanostij.

Ženske zdravnice. Na Angleških vseučiliščih je zadnje leto kacih 200 žensk dobilo diplom doktorja zdravilstva. Po vseh angleških vseučiliščih se že zdravilstva uče ženske.

Polarna ekspedicija. Dne 20. m. m. je iz Kristijanije Janzen odšel z večjo ekspedicijo v polarne kraje.

Iz življenja krokodilov. Prirodoznanec dr. Woeltz, ki dalje časa že živi v tropiških krajih, je poslal berolinski akademiji znanostij mnogo podrobnostij o življenji krokodilov. Mej drugim omenja, da imajo krokodili po 10—15 metrov dolge hodnike, katerih vhod je pod vodo. Na konci so ti hodniki tako razširjeni, da se krokodil lahko obrača. Iz teh lukenj napravi nekaj majnih lukenj iz zemlje, najbrž zaradi zraka. Domačini love krokodile s tem, da mu z debelimi hlodi zadelajo izhod iz hodnika potem ga pa izkopljejo in ubijejo. Ker se v krokodilovih hodnikih nahajajo kosti, je verjetno, da nese svoj plen v hodnik, da ga tu mirno poje. Kakor je znano, samica znese jajce v pesek in ga zakoplje, Gori omenjeni prirodoznanec poroča, da ko se imajo krokodili izleči, jajca stara zopet odkoplje, najbrž bi drugače se ne izlegli. Starko privabi baje neki glas iz jajca.

Prvi ženski železniški strojevodja je gospica Ida Herwilt, ki je peljala prvi vlak po železnici, ki je zgrajena preko razstavišča v Čikagu. Bila je oblečena, kakor so se nosili, ko je bila odkrita Amerika. Gospodična Herwilt pa ni sedaj vozila prvi pot, temveč ona je v tem poslu izučena. Njen oče je star strojevodja in ona se je že v otročjih letih učila posla svojega očeta. Sedaj je nastavljena pri železnici „Kairo-Little-Nanamha“, katera veže železnico „Baltimore-Ohio“ z zapadno virginskimi žagami.

Novice.

— **Potrjen deželni zakon.** Nj. Vel. presvetli cesar je potrdil načrt zakona, ki ga je sklenil deželni zbor kranjski glede zagradbe hudournika Pišenca na Gorenjskem.

— **Najvišje potrjenje** dobilo je ljubljansko mestno posojilo 500.000 gld. z dostavkom, da se sme najeti le toliko, kolikor se neobhodno potrebuje.

— **Petindvajsetletnico** svojega obstanka obhajalo je minolo nedeljo društvo tiskarjev na Kranjskem. Ob 11. uri dopoludne bila je slavnostna seja pri kateri je društveni predsednik g. Fr. Hribar opisal 25letno društveno delovanje in naznanil, da je v spomin današnje slavnosti društvo ustanovilo podporno blagajnico za sirote umrlih članov, ki bode dajala do 14. leta po 2 gld. na mesec kot podporo vsem sirotam tacih članov, ki so bili vsaj osem let člani društva. Tudi so se pri seji enoglasno imenovali lastniki tiskaren in društveni zdravnik dr. Derč častnimi člani. Tiskarski učenci poklonili so društvu lepo spominsko diplomo. Ob 1. uri je bil na to banket pri Ferlinci, proti večeru pa ravno tam veselica s petjem in plesom.

— **Namesto pokojnega Hinko Kavčiča** izvoljen je za nadžupana hrenoviške občine gosp Jan. Debevec, posestnik v Slavinjah.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** so darovali: Slavno uredništvo Vrtčevo 45 raznovrstnih knjig in časnikov, g. dež. poslanec Feliks Stegnar 30 raznih napevov in g. Gregorjovič Podgorski iz Slovenjegraške okolice zavitek knjig. — Prvo krono so darovali: Mladi narodnjaki ob bistri Soči 200 kron; slavno uredništvo „Slov. Naroda“ prvo zbirko v znesku 171 kron, nabranih od 17. maja do 27. maja t. l. Darovali so krone čast. domoljubkinje in domoljubi iz vseh slovenskih pokrajin. Navedel bo vsa njihova častita imena naš družbeni „Vestnik“ VII zvezek „Narod“ pa jih je znamoval od 112 do 120 štev. V Črnomlji gospa Hermina Kaisersberger in g. dr. Kaisersberger po 5 kr.; gg. Fr Ravnikar, Fr. Šetina, Fr. Štefančič, Janko Puhek, F. Koladzyn, L. Perko, A. Fabijan, J. Schweiger, T. Schweiger, J. Bučar, Pogačnik, Haika, K. Müller, F. Kopitar, F. Jerman, M. Malnerič, J. Fugina, J. Schweiger, Dovjak, Dragotin 1003 po 1 krono. — Družbi so nadalje naklonili: Slovenski dijaki na Dunaji po g. Ant. Furlanu 26 kr. 52 bel.; dr. Ivan Rudolf, advokat v Konjicah, mej tamošnjimi rodoljubi nabranih 21. kron, prva zbirka šentjakobske podružnice v Ljubljani 20 kron; darovali so: gospici A. Kadivec in M. Zalaznik po 2 kr.; gospe A. Kadivec, J. Gutnik, G. Jebačin, M. Podrekar, M. Tavčar, H. Tomec, H. Bajec, M. Melat, J. H. Prezel, N. Knez po 1 kr.; — gospice R. Šterk, Antonija V., Ivanka T. M. Lavrič, g. Jos. Knez, neimenovanec po 1 kr.; mestni župnik, č. g. Vrhovnik 20 kr.; č. g. Janez Zablatnik, župnik v Št. Ilji na Dravi 20 kr. v zlatu; g. J. Širca v Žalci nabral 15 kr.; darovali so gosp. Sidoni Kukec, A. Kukec, Mimica Žuža, E. Kukec, A. Goršek, J. Širca, R. Senica, E. Širca, Neimenovanka, J. Kač, J. Vidmajer, V. Naprudnik, F. Slavinec po 1 kr.; g. dr. Alojzij Homan 10 kron; iz Slovenjegraške okolice g. Gregorjovič Podgorski 7 kr., Jakobovič Selski 1 kr., Srabotkovič Josipina 1 kr., Vovkovič Ana 1 kr. — v vsem 10 kr.; g. mag. farmac. J. Hočevar 8 kr., nabranih v Kranjskem okraji, — darovali so: gosp. Franjica Kepic in g. Hočevar po 2 kroni; č. g. Krek in Pavlič, kapelana v Cerkljah, g. Petrovec, g. Gašperlin po 1 kr.; g. Fr. Domicelj 6 kr. 80 bel. nabranih v Zagorji na Pivki; neimenovana narodnakinja iz škofjeloške okolice 5 kr., pri shodu graških Slovencev so darovali prvo srebrno krono gospa Razlag, g. K. Ljubec, dr. Klasinc, Fr. Žohar, vesela družba v Idriji po g. Filipu Vidici 3 kr. 26 bel.; mestni odbornik Žagar 3 kr.; č. g. Ant. Žlogar 2 kr., gospa Boltavzarjeva, g. J. Šibanc iz Konjiške vesi, g. Dav. Frančič v Črnomlji, g. Fr. Finžgar, učitelj v Črnotici v Istri, Ivana Bončar, Vida pl. Bleiweiss-Trsteniška, učenka, Boris Zarnik, učenec IV. razreda, gospa Marija Umberger po 1 krono. — Vam darovateljem prvih kron — narod ne bo odrekel tistega venca, ki pristuje glavi vsacega onega rodoljuba, ki ima ljudstvu vselej odprto roko in odprto srce.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Konec šolskega leta.** C. kr. mestni šolski svet je določil, da je tekoče šolsko leto na mestnih ljudskih šolah ljubljanskih skleniti v soboto dne 15. julija.

— **Vpisovanje in vzprejemni izpiti na ljubljanskih srednjih šolah.** Na c. kr. veliki gimnaziji v Ljubljani vrše se vsprejemni izpiti za vstop v prvi razred v poletnem obroku

dne 15. julija, počenši ob 8. uri zjutraj. — Učenci ki žele delati ta izpit, morajo se, spremljani od svojih starišev ali njih odgovornih namestnikov, dne 9 julija med 8 in 12. uro oglasiti pri gimnazijskem ravnateljstvu ter s seboj prinesti krstni list, in ako so doslej obiskovali ljudsko šolo, dotično obiskovalno spričevalo. ter plačati pristojbino 3 gld. 10 kr, katera pa se njim zopet vrne, ako vsprejemnega izpita ne zvrše z dobrim uspehom. — Vnanji učenci se morejo k vsprejemnim izpitom oglasiti tudi tako, da pravočasno po pošti pošljejo gori navedeni listini in pristojbino; a ti se morajo 15. julija pred 8. uro osobno predstaviti ravnatelju. — Na c. kr. nižji gimnaziji v Ljubljani vpisovanje v prvi razred tudi dne 9. julija t. l., izpiti so dne 15. julija. — Na c. kr. višji realki v Ljubljani je vpisovanje dne 9. julija, vzprejemni izpiti so pa dne 15. oziroma 17. julija.

— **Kolekovanje vlog glede društvenih pravil.** Finančno ministerstvo je sporazumno z ministerstvom notranjih stvarij odredilo, da mora vsak izvod društvenih pravil, ki se priloži k prošnjam za potrjenje dotičnih pravil, imeti kolek 15 kr. za vsako polo. Za izvod pa, kateri dobi potrdilno klavzulo, je priložiti kolek 1 gld. za prvo in 50 kr. za vsako naslednjo polo, ki se pa uporabijo še le tedaj, ako se pravila potrdijo, drugače se ti koleki vrnejo. Pri vlogah za spremembo pravil veljajo iste določbe.

— **Ljubljana in Vič.** Kakor znano, pohajajo otroci viške občine ljubljanske v mestne ljudske šole, ne da bi se za to mestu kaj plačevalo. Mestni šolski svet ljubljanski je v svoji seji dne 31. maja t l. sklenil, da bodi viškim občanom samo še tri leta dovoljeno, pošiljati svoje otroke v mestne šole in to le proti plačilu letnih 200 gld. Viška občina morala bode torej skrbeti za svojo lastno šolo.

— **Dne 26. in 27. julija t. l.** vršile so se na tukajšnji podkovski šoli običajne skušnje za kovače brez šole in za učence podkovske šole. Izpraševalni komisiji predsedoval je vodja podkovske šole, izpraševalca bila sta c. k okrajni živinozdravnik Artur Folakovski in učitelj E. Šlegel. Kovačev brez šole bilo je sedem, 5 iz Kranjske, dva bila sta Štajerska Slovenca. Izpit prestali so z zadostnim uspehom le 4 kovači, 3 pa morajo ga ponavljati, ker so bili teoretično, kakor tudi praktično premalo izvežbani. Učencev podkovske šole bilo je osem, vsi iz Krajnske, vsi imeli so tudi podpore. Izpit iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa napravili so vsi povoljno, bili so teoretično in praktično dobro izvežbani in sicer dobila sta iz podkovstva: Matija Pirnat iz Krtine, okr. Kamnik in Fran Zakrajšek iz Reserja, okr. Ljubljana red „prav dobro“, — Jožef Kogovšek iz Dravelj, okraj Ljubljana, Anton Baje iz Slavine, okr. Postojna, Leopold Gorenc iz Kostanjevice, okraj Krško, Fran Pogačnik iz Zabreznice, okraj Radoljica, Andrej Oblak iz Dobračeva, okraj Logatec in Matevž Štrukelj iz Dolenjevasi, okraj Logatec pa red „dobro“.

— **Dijaško podporno društvo «Radogoj» v Ljubljani,** ki se je osnovalo in čigar pravila so že potrjena, prične v kratkem delovati. Namen društvu je v prvi vrsti, omogočiti značajnim in nadarjenim slovenskim dijakom višje študije proti temu, da se obvežejo, da bodo vračali dobljeno subvencijo, ako oziroma kedaj pridejo v toliko ugodne gmotne razmere. Primeren fond za pričetek je društvu že zagovljen. — Kakor ravno doznanjemo naklonil je društvu gospod Josip Gorup veletržec na Reki 10 000 kron. Gosp. Gorupu, ki je že opetovano se izkal pravega požrtovalnega rodoljuba, bodi slava!

— **Šesta lekarna v Ljubljani.** Koncesijo za ustanovitev šeste lekarne v Ljubljani podelil je mestni magistrat g. Jak. Hočevarju v Kranji.

— **Županom v Celji** voljen je zagrizen nemškutar g. Gustav Stieger. — Občinski svet tržaški volil je iredentista dr. Pitterija županom.

— **Okrožni zdravnik za kranjskogorsko zdravstveno okrožje** imel bode svoj sedež na Jesenicah in bode ob enem tudi fužinski zdravnik kranjske obrtne družbe, ki bo dajala zdravniku letnih 1000 gld. za zdravljenje svojih delavcev in uradnikov. Služba se v kratkem razpiše.

— **V mestno hranilnico ljubljansko** vložilo je meseca junija t. l. 452 strank 207.301 gld. 27 kr., vzdignilo pa 339 strank 122.667 gld. 53 kr. — Posojil dovolilo se je v drugem četrtletju 325 prošnjikom za 256 450 gld.

— **Treščilo** je dne 4. t. m. popoludne v hišo posestnika Jan. Hočevarja v Šentvidu pri Ljubljani. Pogorelo je vse pohištvo Hočevarjevo, vrhu tega ubila mu je pa strela tudi enega vola.

— **Požari.** Dne 30. junija t. l. popoludne uničil je velik požar v Škofji Loki v Karlovškem predmestji 11 hiš. Poleg domačih gasilcev, prihiteli so na pomoč tudi gasilci iz Kranja. V ognju ponesrečila je tudi stara žena, hoteča rešiti svoj denar. Zgorelo je tudi več živine in pohištva. Skupna škoda se ceni na 8—10 000 gld. Zavarovani so bili razun enega vsi, samo za manjše zneske. — Na sv. Petra in Pavla dan v jutro nastal je požar v mlinu g. Jan. Gvardija na Viru pri Domžalah in je istega uničil z vso notranjo opravo vred. — Dne 3 t m ob 12 uri po noči nastal je ogenj pri posestniku, obč. svetniku in načelniku krajnega šolskega sveta Jož Bartelju v Mirni peči in je temu vpepelil hišo in hlev ter pokončal 16 glav živine. Tudi posestnik, hoteč rešiti živino, je našel v ognju smrt. Škode je 4000 gld. V istem času gorelo je tudi v bližnjem Hmelčiču in Globočjem dolu. Sodi se, da je kak zlobnež zažgal.

— **Nesreče.** Dne 4. t. m. zjutraj ponesrečil je mej Senožečami in Divačo 31letni železniški sprevodnik Fran Verbič iz Ljubljane. Pal je s sprevodniškega sedeža na tovornem vlaku tako nesrečno na železniški tir, da mu je kolo eno roko popolnoma odtrgalo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico. — V soboto dne 1. t. m. povozil se je pri „Pulferci“ na cesti mej Škofjo Loko in Poljanami neki hlapec. Padel je z voza tako nesrečno, da se mu je zlomil zatilnik, na kar mu je še kolo šlo črez vrat. Bil je takoj mrtev.

— **Narodna čitalnica v Kamniku** praznuje dne 23. t m. petindvajsetletnico svojega obstanka. K slavnosti povabijo se razna domača in tuja društva. Pri popoludanski ljudski veselici, svirala bo vojaška godba in sodelovalo domače pevsko drutšvo „Lira“.

— **Zadnji veliki takozvani črešnjevi semenj v Ljubljani** bil je še dosti dobro obiskan. Prignalo se je 972 konj in volov, 301 krav in 60 telet; vkupe 1336 glav. Kupčija je bila srednja; najbolj so se razpečavali konji kupcem iz Koroške in Italije.

— **Izlet na Snežnik** napravi v torek dne 11. t. m. narodno bralno društvo v Zagorji na Pivki.

— **Pri volitvah v okrajno bolniško blagajnico celjsko** zmagali so nemškutarji. Naši se seveda, kakor zmirom, volitev niso polnoštevilno udeležili, nasprotniki pa so prišli polnoštevilno na volišče in vrhu tega še sleparili, kar se je le dalo.

— **Mestna hranilnica v Kranji** pričela je svoje delovanje v četrtek dne 6. julija t. l. v svojih prostorih v I. nadstropju mestne hiše v Kranju, in posluje sedaj vsak četrtek v tednu, če bi bil ta dan praznik, pa prvi delavnik za praznikom od 10. do 12. ure dopoldne za one, ki hočejo osobno opraviti svoje zadeve pri hranilnici. Druge dneve občevati je s hranilnico le pismeno. — Vloge se sprejemajo od 1 gld. naprej in obrestujejo po 4%. — Posojila na nepremičnino dajejo se proti obrestovanju po 5% in proti amortizovanju ali povračilu izposojenega kapitala v enakih poluletnih odplačilih (anuitetah) tako, da bo n. pr. posojilo 100 goldinarjev odplačano tekom 36 let, ako plačuje dolžnik vsacega pol leta na kapital in obresti po 3 goldinarje. Upravo mestne hranilnice v Kranju vodi občinski odbor mesta kranjskega in od istega voljeni upravni odbor, poslovanje pa izvršuje ravnateljstvo.

Sprejem denarja v blagajničnem poslovanju potrjujeta vselej po 2 člana ravnateljstva.

— **Vsesokolska slavnost v Ljubljani.** Vspored za vsesokolsko slavnost, ki bo dne 8. in 9. t. m. v Ljubljani moral se je nekoliko spremeniti. Ker se deželno gledališče popravlja v notranjih prostorih, posebno na odru, morala se je izpustiti akademija. Nekatere točke vsporeda, namenjenega za akademijo, kakor krasni prolog našega dičnega pesnika Aškerca, vse telovadne točke namenjene za akademijo in nekoliko pevskih točk iz programa akademije, izvajale se bodo pri ljudski veselici pri Koslerji. Namesto akademije bode pa slavnostni banket ob $^1/_2$ 1 uri opoludne. V ostalem ostane vspored nespremenjen, kakor smo ga zadnjič priobčili. — Brez dvoma prav lepo razvila se bode velika ljudska veselica pri Koslerji. Prezanimivi program, obsegajoč veliko telovadbo, ki se bo izvajala v petih oddelkih, dalje bazar, raznovrstne zabavne igre, slavnostni govor, petje, godbo in ples, gotovo opravičuje to nado. Tudi slavnostni sprevod po mestu obeta biti veličasten, kajti razun vseh slovenskih in nekaterih hrvatskih sokolskih društev, udeležilo se bode istega tudi mnogo druzih narodnih društev z zastavami, ki so že prijavila svoj prihod k slavnosti. V vsem se sme pričakovati, da se bode prvi vsesokolski shod obnesel prav veličastno. Bela Ljubljana odela se bode tem povodom praznično in obesila došlim tujim in domačim gostom na čast raz hiš zastave.

— **Strela** udarila je dne 4. t. m. v Cvišlarjih na Kočevskem v pasočo se živino in ubila pet glav. — V Mirni peči ubila je dne 3. t. m. strela železniškega delavca Franceta Pirca iz Kamnika. — Dne 4. t. m. ubila je v Dragomerji pri Brezovici strela 21letno deklo Frančiško Bizjan doma iz Zaklanca pri Horjulu.

— **Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda** bode letos v Sežani in sicer dne 26. t. m. (v god sv. Ane). Potovalna pisarna Pavlinova priredi tem povodom poseben vlak iz Ljubljane v Sežano.

— **Nemiri v Parizu.** Zadnje dni so v Parizu bili resni nemiri. Povod izgredom dalo je to, da je bil kaznovan neki dijak in so drugi dijaki poteguječi se zanj, jeli demonstrovati. Ko je razganjajoč demonstrante policija ubila nekega trgovskega pomočnika, vbudila je to silno nevoljo. Prišlo je do izgredov, rekli bi male vstaje. Razgrajalci so že podirali svetilnice po ulicah. Izgredi ponavljali so se več večerov.

— **Umorjena misijonarja.** V Sungpu-u na Kitajskem je bila majhna ustaja in sta pri tem bila umorjena dva švedska misijonarja.

— **Trojčki.** V Globorici je dne 23. junija porodila žena železniškega čuvaja Franca Požarja trojčke. Otroci in mati so zdravi.

— **Velika nesreča.** Dne 4. t. m. so se v thornhillskem premogovniku na Angleškem užgali plini. Vsled tega je bil velik razpok in v premogovniku je nastal ogenj. 145 delavcev je mrtvih.

— **Socijalistni napad na romarje.** Dne 4. t. m. so v Lille na Francoskem socijalisti napadli romarski sprevod, katerega je vodil nadškof Sonnais. Več romarjev so ranili, mej drugim tudi nadškofa.

— **Strela.** Letos silno močno treska, ne le pri nas, temveč tudi drugod. Jeden sam dan je na Gorenjem Avstrijskem v 10 krajih treščilo. Pa tudi iz druzih dežel prihajajo podobne žalostne novice.

— **Redka poroka** je bila v Niemesu na Češkem te dni. Ženin je star nekaj nad 70, nevesta nekaj nad šestdeset let. Najpomenljiveje je pa, da je ženin že bil tretji pot vdovec, nevesta pa tretjikrat vdova.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. junija 1893. Pšenica gld. 9·55 kr., rž gld. 7·50 kr., ječmen gld. 6·50 kr., oves gld. 7·80 kr., ajda gld. 10·50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 6·— kr., leča gld. 15·— kr., grah gld. 14·— kr., fižol gld. 10.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

Na Dunaji dne 1. julija t. l.: 29, 39, 77, 61, 42.
V Gradci dne 1. julija t. l.: 33, 38, 77, 56, 81.
V Brnu dne 5. julija t. l.: 1, 63, 24, 14, 3.

Neogibno potrebno je za vsako družino
Kathreiner-jeva
Kneipp-ova sladna kava
z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—33)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobo se povsod. **$^1/_2$ kile 25 kr.**

Krasni vzorci pošiljajo se privatnim naročnikom zastonj in poštnine prosto.

Bogate **vzorčne knjige,** kakor nikdar prej, pošlje se **krojačem** nekolekovano.

Jaz ne dajem **popusta** $2^1/_2$ ali $3^1/_2$ gld. pri metru in tudi **noben darila** krojačem, kakor se pri nasprotnikom na škodo naročnikov godi, jaz imam le zadne in točne cene, tako da vsak **privatni naročnik dobro** in **ceno** kupi. Zategadelj se naj le moje vzorčne knjige zahtevajo.

Svarim tudi pred zopetnim cenejšim pismom nasprotnikov.

Blago za obleke.

Paruvien in **dosking** za preč. duhovščino, predpisano blago za c. kr. **uradniške uniforme, veterance, ognjegasce, telovadce, livreje,** sukno za **bilarde** in **mize, prevleka** za **vozove, loden,** tudi nepremočljiv za **lovske sukne, perilo, potna ogrinala** od 4—14 gld. itd.

Kdor toraj ceno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukno in ne **cene cunje,** ki niso **plačila za krojača vredne,** kupiti hoče, naj to stori pri

Jan. Stikarofsky-u v Brnu (Manšester avstrijski).

Največa zaloga sukna v vrednosti $^1/_2$ milijona gld.

Da se vidi **velikost** in **zmožnost** naše hiše naj bo povedano, da je v moji roki **največi izvoz blaga v Evropi,** izdelovanje **grebenaste preje** (Kammgarn), **krojaških priprav** in velika **knjigoveznica,** drüženo. Vabim toraj p. n. občinstvo, komur je dana priložnost mene v svojih velikanskih prodajalničnih prostorih obiskati, v katerih 150 ljudi dela, da se prepriča v istinosti goraj navedenega.

Pošlje se le po poštnem povzetji.

Dopisuje se v nemškem, češkem, ogrskem, polskem, laškem, francoskem in angleškem jeziku. (19—20)

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**